

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาหาความรู้ในด้านศาสนาเป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับผู้นับถือศาสนาอิสลามหรือมุสลิม การศึกษาหาความรู้เป็นหน้าที่และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคน เมื่อย้อนกลับไปดูประวัติศาสตร์ของท่านศาสดามุฮัมมัด (ศ็อลฯ) ท่านเกิดในยุคที่เรียกว่า ยุคญาฮิลียะห์ (ยุคมมายอวิชชา) คนในยุคนั้นไร้อารยธรรม ไร้คุณธรรม ใช้ชีวิตแบบไม่มีกฎระเบียบในสังคม มีแต่การเข่นฆ่า การแค้นกันระหว่างเผ่า มีการเสพดื่มของมึนเมา การผิดประเวณีแพร่หลาย และผู้หญิงถูกเหยียดหยามไม่ให้เกียรติ เมื่อได้ถูกผู้หญิงจะรู้สึกอับอายเป็นอย่างมาก จนกระทั่งชนอาหรับในยุคนี้นิยมฟังลูกผู้หญิงทั้งเป็นและถูกมองว่าเป็นชนชาติที่ต่ำหลัง แต่สังคมอาหรับเริ่มที่จะเปลี่ยนแปลงเมื่อท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) ได้นำโองการ (คำพูด) จากพระเจ้าเป็นเจ้ามาแจ้งยังชาวเมืองมักกะห์ (เมืองหนึ่งในประเทศซาอุดีอาระเบีย) ดังกล่าวว่า “จงอ่านด้วยพระนามแห่งพระเจ้าของเจ้าผู้ทรงบังเกิด” อัล-กุรอานนวรรคแรก ซึ่งเป็นพระบัญชาของอัลลอฮ์ (ซ.บ.) ใช้ให้ตื่นตัวในเรื่องของการศึกษาหาวิชาความรู้ ในยุคที่ชาวอาหรับอยู่กับความมมาย สิ่งที่จะนำพวกเขาออกจากความอวิชชา ก็คือ การตื่นตัวในเรื่องของการศึกษา และการศึกษาลี้่งแรกคือ ศึกษาในเรื่องของพระเจ้า หมายถึงมุสลิมต้องศึกษาให้รู้จักพระเจ้าของเขาอย่างแท้จริงเพราะเมื่อได้รู้จักพระเจ้าและมีหลักความเชื่อที่ถูกต้อง เขาจะเป็นบุคคลที่สร้างสรรค์สังคม ในจิตใจของเขาจะมีแต่ความต้องการ ที่จะนำสิ่งดี ๆ มาสู่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (อิสมาอีล กอเซ็ม, 2550)

ศาสนาอิสลามไม่ห้ามศึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากด้านศาสนาอิสลาม เพราะการศึกษาในทัศนะของอิสลามมีอยู่สองลักษณะ (อิสมาอีล กอเซ็ม, 2550) (1) การศึกษาเป็นข้อบังคับที่ทุกคนต้องเรียนรู้ (ฟิรฎูฮ์ยน์) การศึกษาที่เกี่ยวกับหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติ เช่น การศึกษารายละเอียดของหลักการศรัทธา การศึกษาหลักการปฏิบัติ เช่น การอาบน้ำละหมาด การเรียนรู้วิธีละหมาด การถือศีลอด และอื่น ๆ (2) การศึกษาที่ไม่บังคับสำหรับมุสลิมทุกคน แต่เพียงพอถ้ามุสลิมคนหนึ่งจากหลายคนได้ทำการศึกษา (ฟิรฎูกิฟายะห์) ถ้าหากไม่มีใครศึกษาแม้สักคนเดียว ถือว่ามุสลิมทั้งหมดมีบาป เช่น การศึกษาในอาชีพด้านต่าง ๆ ที่มนุษย์จำเป็นต้องพึ่งพาช่างซ่อม

นักวิทยาศาสตร์ นักค้นคว้าที่ผลิตสิ่งใหม่ที่น่าประโยชน์มายังมวลมนุษยชาติ หมอ ทหาร ตำรวจ และอีกมากมายที่จำเป็นต่อสังคม ท่านศาสดามุฮัมมัด(ศ็อลฯ) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการศึกษาสำหรับมุสลิมไว้เช่นกัน ดังกล่าวว่า “การศึกษาหาความรู้เป็นฟัรฎู (ความจำเป็น) เหนือมุสลิมทุกคน” ซึ่งประการแรกที่มุสลิมทุกคนจำเป็นต้องเรียนรู้คือ ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อเพื่อให้เราได้ศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าและเพื่อให้ทราบถึงเป้าหมายของการมีชีวิตอยู่ในโลกใบนี้ มีมุสลิมจำนวนมากยังไม่เข้าใจศาสนาของตัวเองเพราะความเข้าใจผิดในเรื่องของการศึกษา โดยมีการแยกวิชาการศาสนาและวิชาการสมัยใหม่ออกจากกันวิชาการทุกแขนงเป็นเรื่องที่ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้มุสลิมต้องเรียนรู้แต่ไม่ได้เป็นภาคบังคับ สำหรับเรื่องการปฏิบัติในหลักการศาสนานั้นเป็นภาคบังคับที่ทุกคนต้องเรียนรู้

อัลลอฮฺ(ช.บ.)พระผู้เป็นเจ้าของศาสนาอิสลามได้ทรงประทานท่านนบีมุฮัมมัด(ศ็อลฯ) เพื่อเป็นแบบอย่างทางนำชีวิต และ ตักเตือนสั่งสอนให้อยู่บนทางที่เที่ยงตรง ดังที่พระองค์ ได้ตรัสคัมภีร์อัล-กุรอาน โดยมีความหมายภาษาไทยว่า “ดังที่เราได้ส่งรอซูล ผู้หนึ่งจากพวกเจ้าเอง มายังหมู่พวกเจ้าซึ่งเขาจะอ่านบรรดาโองการของเราให้พวกเจ้าฟัง จะทำให้พวกเจ้าสะอาดบริสุทธิ์ และจะสอนคัมภีร์และความรู้กับข้อปฏิบัติให้แก่พวกเจ้าและจะสอนพวกเจ้าในสิ่งที่พวกเจ้าไม่เคยรู้มาก่อน” (อัล-บากอเราะฮฺ: 151) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข การศึกษาหลักการของศาสนาอิสลามนั้นส่วนใหญ่อยู่ในรูปแบบของโรงเรียน โดยทั่วไปชาวมุสลิมเรียกว่าโรงเรียนสอนอัลกุรอานและฟัรฎูอัยน์ ซึ่งกระจายอยู่ในชุมชนของมุสลิมมีทั้งที่สังกัดและไม่สังกัดสมาคมคุรุสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ แต่โดยส่วนมากจะสังกัดสมาคมคุรุสัมพันธ์ฯ (สมาคมคุรุสัมพันธ์, 2562) เนื่องจากมีหลักสูตรและการวัดประเมินผลที่ชัดเจน ทำให้ผู้ที่เรียนจบจากหลักสูตรของสมาคมคุรุสัมพันธ์ฯ นี้ มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างครบถ้วนในการปฏิบัติศาสนกิจสำหรับในส่วนของตนเอง เป็นหลักสูตรศาสนาอิสลามขั้นพื้นฐานสำหรับมุสลิมทุกคนหรือที่เรียกว่า หลักสูตรฟัรฎูอัยน์ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่สถาบันสอนศาสนาอิสลามในประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้ทำการเรียนการสอน โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรมาโดยตลอดเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป โดยเนื้อหาและส่วนสำคัญนั้นยังคงอยู่

การศึกษาหลักสูตรฟัรฎูอัยน์ เป็นหลักสูตรการศึกษาศาสนาอิสลามภาคบังคับซึ่งไม่มีผลบังคับตามกฎหมาย แต่ในสังคมมุสลิมถือเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ผู้ปกครองที่จะต้องให้บุตรหลานของตนเองได้รับการศึกษาภาคฟัรฎูอัยน์เพื่อที่บุตรหลาน เยาวชนมุสลิมจะได้ปฏิบัติศาสนกิจได้

อย่างถูกต้องตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม แต่ในปัจจุบันพบว่าบางครอบครัวให้ความสนใจกับการเรียนภาคสามัญมากกว่าภาคศาสนา อีกทั้งช่วงเวลาในการจัดการเรียนการสอนก็ไม่สามารถจะจัดการเรียนการสอนในช่วงเวลาปกติได้ จึงส่งผลให้เยาวชนละเลยการศึกษาหลักศาสนาเพื่อการปฏิบัติศาสนกิจจึงขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในการและปฏิบัติศาสนกิจ อีกทั้งการจัดการเรียนการสอนการไม่บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรที่สมาคมครูสัมพันธ์กำหนดไว้ อีกทั้งขาดการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ภาคปริญอ์ (มनुญ โตะอาจ. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยชินวัตร สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2564) และจากงานวิจัย ของ นูรุดดีน สารีมิง (2549) กล่าวถึง ปัญหาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาฎีกา) คือ ขาดสื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอน ค่าตอบแทนครูผู้สอน ขาดแคลนอาคารสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอน ขาดแคลนบุคลากร ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ศักยภาพของครูผู้สอน ขาดอุปกรณ์กีฬา ขาดการบริหารจัดการที่ดี เวลาเรียนน้อย การเทียบโอนเข้าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ผู้นำศาสนา ผู้ทรงคุณวุฒิไม่ได้เข้ามา ดูแล และขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ” จากการสัมภาษณ์และงานวิจัยข้างต้นจะ เห็นได้ว่า นอกจากปัญหาเรื่องการให้ความสำคัญของพ่อแม่ผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียน ภาคปริญอ์แล้วปัญหาของการบริหารจัดการศึกษาก็มีส่วนสำคัญและเกี่ยวข้องกับการ บริหารงานวิชาการการสอนศาสนาภาคปริญอ์

การเรียนการสอนของสถาบันสอนศาสนาอิสลามภาคปริญอ์ ในหน่วยสอบที่ 5 ของ สมาคมสมาคมครูสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จากสถิติในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา (2561-2563) ปรากฏว่า มีจำนวนผู้เรียนภาคปริญอ์ลดลงอย่างต่อเนื่อง มีผู้สำเร็จการศึกษาตาม หลักสูตรหลักสูตรปริญอ์ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด (สมาคมครูสัมพันธ์, 2563) สะท้อนให้เห็นถึง ปัญหาการบริหารงานวิชาการของหน่วยสอบที่ 5 ของสมาคมฯ ในการสร้างความตระหนักกับสังคม หรือชุมชนหรือสถาบันครอบครัวที่จะต้องให้ความสำคัญในการส่งบุตรหลานหรือเยาวชนให้ได้รับ การศึกษาภาคปริญอ์เพื่อจะได้ปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องตามหลักศรัทธา ในฐานะที่ตัวเองเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม อีกทั้งหน่วยสอบที่ 5 เองยังขาดแนวทางในการจัด การศึกษา การบริหารงานวิชาการหลักสูตรภาคปริญอ์รวมถึงการจัดช่วงเวลาในการเรียนที่ เหมาะสมกับผู้เรียนในช่วงชั้นต่างๆ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง ปัญหาและ แนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคปริญอ์ ในหน่วยสอบ ที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้มี ส่วนรับผิดชอบด้านบริหารงานวิชาการของสถาบันฯ นำไปประยุกต์ใช้การบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนในหน่วยสอบที่ 5 ให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ยน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ยน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะนำไปแก้ไขปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ยน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ให้มีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักการปฏิบัติศาสนกิจในชีวิตประจำวันตามความเชื่อเพื่อให้เกิดศรัทธาที่แท้จริงต่อพระเจ้า (อัลลอฮ์ ซ.บ.)
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ยน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ส่งผลให้มีจำนวนผู้เรียนเพิ่มขึ้นและสำเร็จการศึกษาตามเป้าหมายของหลักสูตร
3. ผลการวิจัยนำไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ยน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม

ขอบเขตของการวิจัย

ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้วิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของสถาบันสอนศาสนาอิสลามภาคฟัรฎูฮ์ยน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ จำนวน 102 คน โดยศึกษาประชากรทั้งหมด

ตัวแปรที่ศึกษาตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ การบริหารงานวิชาการจำนวน 17 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์
5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. ด้านการนิเทศการศึกษา
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา
9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
10. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถาบันสอนศาสนาอิสลามในหน่วยสอบอื่น
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาภาคฟัรฎูฮ์
13. ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม
14. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม
15. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ
16. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และ
17. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

คำนิยามศัพท์

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ ในหน่วยสอบที่ 5 สังกัดสมาคมคุรุสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ไม่บรรลุจุดมุ่งหมาย ประกอบด้วย 17 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคฟัรฎูฮ์ หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาศาสนาอิสลามภาคบังคับ ฉบับปรับปรุงล่าสุดปี พ.ศ. 2560 สมาคมคุรุสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อยู่ หมายถึง การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง การเทียบโอนความรู้ ทักษะประสบการณ์ผลการเรียนจากสถาบันสอนศาสนาอิสลามอื่น รวมถึงการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคปรัญญ์ หมายถึง การแสวงหาแนวทางการศึกษาที่หลากหลายในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนโดยใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

5. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการผลิต การจัดหา และการประเมินผล สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถาบันสอนศาสนาอิสลาม การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และการสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถาบันสอนศาสนาอิสลาม

7. ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง การปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถาบัน สอนศาสนาอิสลาม การแก้ปัญหากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม โดยการสำรวจปัญหาและความต้องการก่อนการนิเทศ การจัดทำแผนและปฏิทินการนิเทศ การจัดทำเครื่องมือการนิเทศ ตลอดจนการติดตาม และประเมินผลการนิเทศรวมถึงการสรุปผลการนิเทศและการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

8. ด้านการแนะแนวการศึกษา หมายถึง การจัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ การติดตามการแนะแนวการศึกษา การประเมินผลการแนะแนวการศึกษา การประสานความร่วมมือการแนะแนวศึกษากับสถาบันสอนศาสนาอิสลามอื่น ๆ รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ด้านการแนะแนวศึกษากับสถาบันสอนศาสนาอิสลามอื่น ๆ

9. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ด้วยการกำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพภายในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ตลอดจนการวางแผนการประกันคุณภาพภายในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม รวมถึงการปรับปรุงระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันสอนศาสนาอิสลามและการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม

10. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การสำรวจความต้องการการจัดให้ความรู้แก่ชุมชนรวมทั้งการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม

11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถาบันสอนศาสนาอิสลาม ในหน่วยสอบอื่น หมายถึง การวางแผนประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถาบันอื่นที่สอนศาสนาอิสลาม ด้วยการสร้างเครือข่ายกับองค์กรต่าง ๆ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนางานวิชาการกับสถาบันอื่นที่สอนศาสนาอิสลาม เพื่อช่วยเหลือพัฒนางานวิชาการกับสถาบันอื่นที่สอนศาสนาอิสลาม

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาภาคพุทธศาสน์ หมายถึง การสำรวจข้อมูลการจัดการศึกษาด้านวิชาการ รวมถึงการสำรวจความต้องการในการรับการสนับสนุนด้านวิชาการ ด้วยการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาภาคพุทธศาสน์

13. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถาบันสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง การเลือกใช้แบบเรียนที่จัดทำโดยสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

14. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถาบันสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง มีการรวบรวมข้อมูลระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการให้เป็นระบบสะดวกในการนำไปใช้และเป็นปัจจุบัน

15. ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การกำหนดขอบข่ายงานวิชาการและการจัดทำแผนงานวิชาการเป็นลายลักษณ์อักษร

16. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม มีการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในสถาบันสอนศาสนาอิสลามเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่สอดคล้องความต้องการของนักเรียน

17. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การมีหลักสูตรที่ผู้เรียน ชุมชน และครูร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาของสังคม และท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนา หมายถึง หลักการ ข้อคิด รูปแบบ วิธีการปฏิบัติ รวมถึงข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม หรือสร้างสรรค์ให้มีการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในทางที่ดี

สมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ หมายถึง หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อควบคุมดูแล และวางนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาวิชาการศาสนาอิสลาม

หน่วยสอบที่ 5 หมายถึง หน่วยงานย่อยในสังกัดสมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ มีหน้าที่จัดสอบและดูแลโรงเรียนภายในหน่วยสอบเดียวกัน โดยแต่ละโรงเรียนมีพื้นที่อยู่ในพื้นที่เดียวกัน ประกอบด้วยเขตทุ่งครุ จอมทอง และอำเภอพระประแดง

สถาบันสอนศาสนาอิสลาม ภาคพุทธศาสน์ หมายถึง หน่วยงานการศึกษาที่เปิดสอนด้านวิชาการศาสนาอิสลามภาคบังคับระดับพื้นฐานที่เยาวชนมุสลิมทุกคนต้องเรียนรู้ทั้งในหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลาม

ครู หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในสถาบันสอนศาสนาอิสลามภาคพุทธศาสน์ ในหน่วยสอบที่ 5 สมาคมครูสัมพันธอิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์